

MAGYAR NEMZETI HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

IRTA:

DR. KISS ELEK
UNITÁRIUS TEOLÓGIAI TANÁR

KOLOZSVÁR, 1943. MÁRCIUS 15.

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T., KOLOZSVÁR.

3. ezer.

Bence Márton

MAGYAR NEMZETI HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

IRTA:

DR. KISS ELEK

UNITÁRIUS TEOLÓGIAI TANÁR

KOLOZSVÁR 1943. MÁRCIUS 15.

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTEZET R.-T., KOLOZSVÁR.

ELŐSZÓ.

Az élet fejlődő valóság.

A kor színvonalán álló hittan az akkor feltárható legtökéletesebb világképet öleli magában.

Az erkölcstan e világképet megvalósítandó célul tűzi ki. Az erkölcsiség kötelező. Ez a kötelezettség nemes hivatássá magasztosúlhat.

Csakis a helyes értelmű nemzeti hivatás útján élhetünk egyetemes emberi életet. E nemzeti hivatás abban áll, hogy a nemzet vezetői a legnagyobb fokú bölcseséggel vezetnek s a nemzet minden közösségi szerve életmunkájában a legtöbbet, legjobbat és legszebbet valósítja meg. Így: a katona honvéddé nemesül s a bíró, lelkész, tanító általában a nevelők, kutatók, tudósok, társaságok, társulatok, egyházak, templomok, iskolák, városok, falvak, ipari, kereskedelmi, földműves, pásztor stb. kultúrák s ezek hivatásos művelői a nemzetépítésnek a szolgálatában végzik teendőiket.

Mindenkinek, minden nemzetéért élő magyarnak nemzetépítővé kell válnia, hogy így országgyarapítónk valóban elérhesse a magyar nemzeti hivatás szent célját: a szerves életű, világépítő Nagymagyarországot.

Magyar nemzeti hit- és erkölcsstan.

I.

1. *Hit- és erkölcsstanunk tárgya és köre:*

A világmindenség, az emberiség, a nemzetek, a magyar nemzet, a megyei élet, a tájegységek, a járások, a városok, a falvak, a családok.

2. *Kinek a hit- és erkölcsstanáról beszélünk?*

A magyar nemzet mai kialakult életű és fejlett gondolkozású magyarjának a hitvilágáról és erkölcsi hivatásáról. Ez a magyar ismeri a tárgyi világot, a világmindenséget s az azt alkotó tényezőket. Ismeri a világ eddigi történelmét s mindazt, amit a világban az emberi elme és akarat létrehozott. Így élményei vannak a népek teljesítményeiről, művelődésük és kultúrájuk haladásáról, irodalmuk, tudományuk, bölcséletük létrejöttéről, nevelő és általában társadalmi intézményeik fejlődéséről, közösségi mindenfajta társaságuk tevékenységéről s általában azokról a nagy küzdelmekről, amelyek folytán létrejött a mai világ és annak élete.

Ez a magyar ember nem kezdetleges, nem elmaradt, nem tudatlan, nem hiszékeny, hanem ellenkezőleg minden tekintetben fejlett. Ismeri a saját maga lényét és értékét is, nemcsak a világot tehát, hanem a maga s a más személyi életét.

Mindazt értékeli és megbecsüli, amit eddig a fejlődő ember alkotott s *eszével* (hiszen észlény) alkotja meg eszményét, eszményeit, eszményi világát. Lelki fejlettsége határozza meg nemzeti hivatását.

3. *Milyen természetű ez a hit- és erkölcsstan?*

Egyik jellemző tulajdonsága az, hogy szemlélődésében felöleli az egész létező világot; a másik pedig az, hogy maga elé, élete céljaképpen a látottak alapján egy eszményi világot állít be. Egész hitével a földön jár s az égre tekint; egész erkölcsi hivatásában az égi szózatot követi s a földet műveli és fejleszti.

A föld és az ég azonban nem egymástól teljesen különböző idegen valóság, hanem mind a kettő része a világmindenségnek. A világmindenség egységes és szervesen tagozott, megvan minden alkotó eleme és kialakul minden hivatást teljesítő szerve.

Az a régi felfogás, hogy a föld síralomvölgy s halál fészke és örökélet csak a mennyben lakozhat, nem táplálja a mai magyart. Isten egész nagy világa az örökélet birodalma s így a magyar nemzet — ha hivatásának él — nemzeti létében örökéletre hivatott.

4. Mit jelent az, hogy magyar nemzet?

Amidőn az emberiség földi életét szemléljük s minden módon és eszközzel történelmi kialakulásában tanulmányozzuk, az ember küzdelmes múltjában s elért eredményeiben nem hiábavaló munkát és semmis értéket látunk, hanem felfedezzük benne a fejlődés és kialakulás folyamatos tényét.

Az emberiség egyfelől adottság, másfelől megvalósítandó cél. Mint adottság, állandóan magába foglalja a múltat s annak alapján állva, olyan, amilyen lehet. Soha sem tökéletes. Hiszen állandó kialakulásban van. Kezdetben tehát nem tökéletes, nagyon is tökéletlen. Nem úgy jött létre, amint a hitregék kezdetleges felfogással mondják, hogy t. i. Isten tökéletesnek teremtette s aztán saját maga valami módon le bukott e boldog állapotból.

Kezdetben kezdetleges s csak lassan, állandó munka, törekvés, kitartás, küzdelem útján lehet és kell tökétesednie.

A magyar nemzet ennek a folyton fejlődő emberiségnek az egyik sajátos és nélkülözhetetlen szerve. Mint ilyen nemzeti hivatással bíró szervnek, teljesen megfelelően kell beleilleszkednie az egész emberiségbe. Attól el nem maradhat, azzal együtt kell haladnia! Így a magyar nemzet nemcsak adottság tömegeiben, fiaiban s tárgyi értékeiben, hanem fokozatosan kialakuló és hivatásszerűen fejlődő cél és érték. A magyar nemzet az emberiség kialakítandó közös nagy értékének egyik elkötelezett munkása. Célja sajátosan nemzeti s munkájának eredménye hivatásszerűen egyetemes.

5. Mi az, hogy magyar nép, magyar faj?

A magyar nemzet tökéletes megvalósulásában az emberiség egészén belől egy olyan szerves egészben való egységes életet jelent, amely szerves egységes élet minden magyart magába foglal. Az volna az eszményi élet s így az kell, hogy célunk legyen e földön, hogy minden nemzet s így a magyar is, a saját helyén egységes, szervezett életben teljesítse feladatát és oldja meg hivatását. Eszményileg tehát arra kell töre-

kedniünk, hogy valamikor együtt élhessen és dolgozhassék kultúr-hivatásán az egész magyar nemzet, „minden magyarok” szerves egysége.

A magyar nemzetet tehát a magyar nép alkotja s a magyar népnek a magyar nemzet körében van az őt megillető helye.

Ez a *magyar nép* pedig egyszersmind a *magyar fajnak* a megvalósulása. A magyar faj a mai magyar nemzetnek éltető eleme, élő állaga, alkotó tényezője, szervesen élő állandó creje, mindenkori testi-lelki forrása. A magyar faj a magyar nemzetben s a magyar nemzetté nőtte ki magát. A kettő egy és ugyanaz. A faj a származásra és alkatra, a nemzet a történelem folyamán kilakult emberi hivatásra mutat. A faj a nemzetben éri el azt a szervet, amelynél fogva az emberiség életébe és egészébe hivatásos életének megfelelően tud beleilleszkedni. Így a teljes faji élet csak akkor lehet hivatása magaslatán álló, ha tökéletes nemzeti élettel tud párosulni. A magyar faj a magyar nép egészében lesz teljessé s a magyar nemzet egységében kerül hivatása magaslatára.

6. A közösség és az egyén szempontjai.

Soha se volt, ma sincs és soha se lesz közösség egyén nélkül és egyén közösség nélkül. Amikor tehát egyiket a másik nélkül vizsgáljuk, teljesen helytelen úton járunk.

Mind a kettőt vehetjük adottságában, úgy ahogyan van és tekinthetjük célja, hivatása szerint. A közösség az egyéni életmegnyilvánulásokban valósul meg s az egyének helyes munkájának eredménye a tökéletes közösségi élet létesülésében alakul ki.

Az emberiség egésze, a nemzetek, a népek és fajok, mint nagy közösségi tényezők, mind tökéletes egyéni életet hoznak létre akkor, amikor céljukat teljesen megvalósítják. Vagyis a tökéletes emberiség, mint célja szerint létesült, fejlett szervezés, tökéletes egyének munkájának végső eredménye.

Biztosan megállapíthatjuk tehát, hogy a mai fejlett magyar nemzeti felfogás szerint nem különálló egyének szerződése folytán létesül a közösség, hanem az egyének a közösség alapjából nőve ki, s a közösség érdekét szolgálva, — ami minden egyesnek az igazi érdeke is, — valósulnak meg s lesznek önálló értékes szervei a nagy közösségi életnek.

A nemzet az alap s így a fundamentum, amely egyszer örökre vettetés s amely soha meg nem is semmisül, amíg hivatását teljesíti.

A magyar egyéni és közösségi élet a magyar nemzetnek, mint világtényezőnek az alkotó eleme és nemzeti munkáját végző hivatásos szerve.

7. A hit- és erkölcstan közelebbi tárgya.

a) A hitvilág a vallásos életben testesül meg. A hit a maga működésében az ember lelkének a ténykedése s az ember lelke pedig az Isten lelkével egylényegű és annak alkotása. Így a fejlett emberi lélek hite fejlettebb kell, hogy legyen a kezdetleges emberénél.

A lélek hite a lelket, a szellemet keresi, kutatja az egész élet adottságaiban s azokon túl is, ott is, ahol a test érzékei nem látnak, nem tapintanak, nem ízlelnek, nem szagolnak, nem hallanak. Amint az ember testből és lélekből áll, a világmindenség, az emberiség, a nemzetek stb. is mind anyagból és szelemből, testből és lélekből állanak.

Ebben a lelki munkában létesül a hit világa s így a hit az élet fejlődésében kiindul az ember lelkéből s keresi és megtalálja a mindenség Istenét, a világ szellemét, a nemzet Atyját s megállapítja mindezeknek s minden más világtényezőnek egymáshoz való örök viszonyát. A látottakat és megállapítottakat célul tűzi ki magának, mint a mindenség egyik szervének s e cél szemlélésében boldognak érzi magát.

Ezek alapján könnyű belátnunk a magyar nemzet hit-tanának és hitvilága kifejtésének nagyszerű feladatát a nemzeti hivatás megélése szempontjából.

b) Az erkölcs főképpen az embernek embertársához való viszonyát jelenti, amíg a vallás az embernek Istenhez való viszonyát fejezi ki. A jézusi két főparancsolatban: Szeresd az Istent és szeresd felebarátodat, mint magadat — éppen a hitvallásos és erkölcsös élet két feladata van kifejezésre juttatva.

Az erkölcs-világa azonban szintén vonatkozik az embernek minden kötelezettségére, amelyet az egész közösségi élettel szemben el kell végeznie. Vagyis az erkölcsi érzés, akarat és cselekedet szabályozza az embernek s a közösségeknek az élet összes tényezőihez s egymáshoz való magasztos viszonyát.

Amíg a hit a helyes szemlélődéshez vezet, addig az erkölcs a hivatásos cselekvésre sarkal. Egyik a másik nélkül fél, és félszeg, nem egész. Hit nélkül, a lélek látása nélkül az erkölcsi akarat és cselekvés nem tökéletes; de erkölcsi ténykedés nélkül sem a hit. A fejlett emberben mind a két tényező kifejlett állapotban kell, hogy munkálkodjék.

A hit- és az erkölcs nélküli élet nélkülözi az egyetemes szabályozót s a helyes értékmutatót.

A nemzeti s így a magyar nemzeti erkölcs az egész magyar nemzetnek hivatásából fakad s tökéletesedését jó irányban vezet afelé a cél felé, amelyet az emberiségen belől meg kell közelítenie és valósítania.

1. *A magyar nemzeti hitről.*

Az emberiség közös kincsében van e földi élet igaz értéke s minden nemzet ennek a közös kincsnek a szolgálatában kell, hogy álljon. E szolgálatot azonban legsikeresebben úgy végezheti, hogy a saját maga feladatát teljesen megoldja. Nem a szálkát keresi a más szemében, hanem a ráháruló, a csak általa megvalósítható célt hivatásának megfelelően szolgálja. Teszi ezt abban a tudatban, hogy a világmindenség három tényezőjét: *az Istent, a világot és az embert* a maga értékének megfelelően hivatásosan szolgálja.

A magyar nemzeti hit a mai fejlett magyar embernek a lelkében, az évezredes magyar nemzeti lélek közösségi érzéséből, tudatából és akaratából sarjadzik ki. Azonban csak az képes a nemzeti hitet megélni, aki a nemzet egész életét élményszerűen magába tudja ölelni. S önmaga lelkén keresztül látja az egész nemzeti hivatást az örök isteni szellemhez való viszonyában.

Másfelől viszont az is szükséges, hogy a magyar nemzeti hívő nemzetének belső értékeit, értékes szerveit, egész valóságát is tudja szemlélni s ebben a szemléletben felismerje az Isten lelkének nagyszerű munkáját a nemzeti élet befelé irányuló szerveződésében is.

Nincs felemelőbb tudat és fenségesebb élmény, mint tudni és megélni azt, hogy nemzetünk az örök Istennek egyik cél-gondolata és hivatásos eszköze abból a célból, hogy itt e földön létesüljön a nemzeti élet keretében az emberiség örökéletének egyik fele.

2. *Milyennek hisszük az Istent, a világot s az embert?*

Az Istent egyedülvalónak és tökéletesnek, személyesnek, sőt az egyedüli tökéletes személynek, egyetemesnek s öröknek.

A világot egységesnek, együvé tartozónak, fejlődőnek, kialakulónak s végeredményben teljesen szervezhetőnek s mint ilyet, a maga nemében, céljában és lehetőségeiben tökéletesnek.

Az embert Isten fiának, aki a természet nagy világának egyik szerves lényé s beletartozik az egyetemes élet és kialakulás világába. Élete egy része a földi életben valósul meg, s e földi élet is hozzátartozik az örök élethez.

Vagyis a mi magyar meggyőződésünk szerint e három együtt jár: *jó Isten, jó világ, jó ember.*

A magyar nemzeti hit tökéletesen optimista, s teljesen kiszabadította magát mindenfajta pesszimista felfogás köréből. Ez egyszersmind jézusi felfogás is, s ha Jézus követésében áll a kereszténység lényege, akkor tiszta keresztény magyar meggyőződés.

3. Nemzeti hitünk közelebbi meghatározása.

Mi magyarok, mint nemzet, hiszünk az egységes világmindenség örök teremtőjében, a földi élet gondviselőjében, az emberiség kialakítójában, a nemzetek irányítójában, *magyar nemzetünk* szerető Atyjában.

Hisszük, hogy Ő hozzásegít minket befelé életünk és közösségünk értékeinek kialakításához, kifelé pedig nemzeti hivatásunk megéléséhez.

Magyar nemzetünk a történelem folyamán alakult ki, mint minden más nemzet, s bár a gondviselés idejében kijelölte helyét a Kárpátok között, ezer éves nagy küzdelmeiben sok megpróbáltatásban és veszteségben volt bőven része. Helyét emeberül állta, de sorai megritkultak a nagy európai eszmék, a hon védelme s megtartása nemes törekvéseiben. Így jutottak idegen vérű és fajú népek nemzeti fészünk hegyeire és berkeibe.

Mi őket testvéreként láttuk, nyelvüket, kultúrájukat, vallásukat megbecsültük, s ha egy nagy rendezés esetén sem mehetnek vissza hazájukba, ősi népük közé, hajlandók vagyunk a magyar nemzet vendégeiként szeretettel és tisztelettel venni körül. Természetesen a kölcsönös testvéri s a feltétlen magyar nemzeti élet elfogadása és gyakorlása esetén.

Különben él bennünk a vágy és a hit, hogy minden nép saját őstörzséhez visszatér, s lehetőleg megvalósul a faji alapon álló nemzeti élet. Ez érdeke az egész Európának, s az egész világnak.

Mikor hittel gondolunk nemzetünkre, drága honunkra, szemünk előtt lebegnek a nemzetet alkotó összes értékes tényezők: a tájak, vidékek, megyék, járások, városok, falvak, rónák, hegyek, alföldek, felföldek, vizek, szántók, rétek, erdők; állatok, növények, ásványok, a pásztor, földműves, iparos, kereskedői stb. kultúrák, az iskolák, templomok, nevelőintézmények, s a nép, amint él meghitt, boldog családi életben.

Hisszük, hogy a magyar nemzet az örökélet részese, s mint ilyen, honában feltétlen értékkel bír, s általa és hivatásos munkája által gazdagodik és szerveződik az egész világ.

Hiszünk tehát egy teremtő, gondviselő, kialakító, irányító, szerető Atyában, aki tökéletes, igazságos és jó.

4. Mit jelent az, hogy nemzetünk Istene tökéletes?

Először is azt, hogy Ő mindennek Istene, s egyetlen egy, akin kívül más Isten nem létezhetik. Ha más Isten is létezhetnék, Ő sem volna tökéletes. Azután azt, hogy felülmúlhatatlan, semmivel össze nem hasonlítható, benne s dolgaiban nincsen fogyatkozás, hiány, vagy hiba.

Ő, mint tökéletesség, az emberek célja (Mt. ev. 5:48); fundamentum, amelyre biztosan lehet építeni és eszmény, amit megközelíteni szeretnénk az általa szívünkbe oltott vágy ösztönzése folytán. Lételeiben a lehetőség s lehetőségében a lét. A van és a kell, az első és az utolsó.

Az Ő tökéletessége biztosít arról, hogy nemzeti hitünk — a világ összes tényezőinek tekintetbevételével — bizonyosan helyes hit; mert csakis e hit mellett lehet elképzelni és megérteni a világmindenség szerves, egységes létét, fokozatos fejlődő kialakulását, amíg elvileg s majd a valóságban is keletkezik a tökéletes világ.

A tökéletes Isten valóság, a tökéletes világ eszmény, s így cél.

5. Mit jelent az, hogy nemzetünk Istene igazságos és jó?

Az életben, a történelem folyamán az igazságosságnak és a jóságnak számtalan meghatározásával találjuk magunkat szemben. Néha a megtorlásban és a büntetés kiosztásában szemléltek az igazságosságot.

Istenünk igazságossága azonban azt jelenti, hogy Ő kinek-kinek s így minden nemzetnek érdeme és vele való célja szerint szolgáltatja ki az övét. Nemzeti Istenünk célja, hogy minden igaz nemzet hivatásának éljen, s ennek a hivatásos életnek a megvalósításában áll Isten örök gondviselésének, s atyai szeretetének egy része. Isten minden népének és fiának megadja az övét, hogy az, így elvégezhesse a rábízott feladatokat. Senkit meg nem csal, s »ki Istenben bíz, meg nem csalatkozik«.

Nemzetünk Istene azonban jó is, a mi teljesen egybevág igazságos voltával. Jóság nélkül nincs igazság, s igazság nélkül nincs jóság. Ez a jóság azt jelenti, hogy Isten világa és a világon a nemzet és fia hivatása szerint az Isten által jóra van elhíva. A világ elvileg és lényegében éppen olyan jó, mint maga az Isten. Hiszen a tökéletesedésre elhívott világ a tökéletes Isten alkotása. Az ember s a nemzet sorsa nem véletlen sors, hanem az isteni gondviselés alatt álló beteljesedés. Ez más nem lehet, csakis jó.

Az igazságos és jó Isten egy lényegű a világgal, s az emberrel; ezért a világ és az ember s ezek szerves életformája: a nemzeti élet — az Isten által — jóra való örök elhívás.

6. Isten az egységes világmindenség örök teremtője.

A világ s a világmindenség egységes a maga nemében. Ez azt jelenti, hogy nincsenek benne, területén belül idegen elemek, ott nem lehetnek egyik a másiktól lényegileg különböző erők és hatalmak. Így az Isten mellett nincsen pld. ördög, nincsenek rossz szellemek, nem lehet pokol és semmiesetre nem elkárkozás.

Ez utóbbi sötét fogalmak mind a fejletlen ember lelkének szüleményei voltak. A jót és a rosszat nem tudták másképpen megmagyarázni, minthogy a rossz szerzőjének s urának megtették az ördögöt és a rossz szellemeket.

Azonban nemcsak szellemileg, lelkileg egységes a világ, s így az egyedüli hatalom természetesen az Istené, hanem a világmindenség élőlényei s közöttük a nemzetekbe szerveződő emberiség is egységes. A jó Isten világa nem hord önmagában idegen elemeket és tulajdonságokat. Világában minden egy célt szolgál, egységesen a tökéletesedést.

A különböző népek és nemzetek mind egy nagy közösséget alkotnak, s ha kialakulásukban némelyek előbb is járnak, mint mások, lehetőségeikben és leendő céljaikban mind ugyanoda fognak jutni: az egységes emberiség szerves alkotó elemeivé válnak.

Ez a világ állandó és folytonos kialakulásban, fejlődésben van, s bármilyen furcsán hangzik is: a nagy világháborúk is ezt a fejlődést szolgálják. Az Isten teremtése örök.

7. Isten a földi élet gondviselője.

Gótama (Buddha) szerint az élet ritmusában a *karma* (tett, cselekedet) törvénye valósul meg, míg Jézus tanítása szerint e világ s a földi élet minden tünete Isten gondviselésének valóraválása. Nem sors, nem a párkák fonalának meséje, nem a kényszer, nem az elrendeltség, s így az előre kijelölt üdvösség, vagy kárhozat: hanem egyedül és kizárólag az isteni gondviselés intézi mindannyiunk életét. A mezők virágát, az ég madarait, a víz halait, a föld élő lényeit s az embert az isteni gondviselés tartja fenn, vezeti és irányítja.

Milyen megnyugtató a tudat, hogy a földi életben elvégre is nem zűrzavar, nem romlás, nem örökös civódás és tragédia létesül; hanem — ha képesek vagyunk meglátására — abban az Isten örök gondviselésének állandó művét szemléljük, amint a kialakulás törvénye szerint létesül a fejlődő, magasabbrendű élet.

Felemelő a bizonyosság abban, hogy ez a világ, s benne az élet a jóságos és igazságos, a tökéletes és szerető Isten örök gondviselése alatt van.

Ezért — amint Jézus is kifejezte — felesleges felettébb aggódnunk sorsa felett.

8. Isten az emberiség kialakítója.

A földi ember létrejötte és kialakulása sok százezer és millió év történetéről beszél annak, aki a nagyszerű történelmet olvasni tudja. Hogy az egysejtű lénytől a fejletlen szerves emberig minő fokozatok és alakulatok vannak, azt a tudomány állapítja meg. Azonban bárminők, mégis *csakis* fokozatok. Egymástól nem teljesen idegenek.

Igen természetes, hogy így az ember- és az állatvilág viszonya még inkább közelállónak mutatja egyiket a másikhoz. Ami pedig magát az embert, s általában az emberiséget illeti, annak minden egyes tagja az egységes emberiség körébe tartozik.

Hogy a majom a fejlődés folyamán majommá lett, az az ő hivatása volt, s egy cseppet sem szerencsétlensége. Hogy az ember emberré alakult, az is az ő hivatása-képpen fogható és fogandó fel. Minden ember ember: a kezdetleges és műveletlen is és a fejlett és művelt is.

Ennek az embernek s így az emberiségnek Isten a kialakítója. Nem igaz, hogy Isten egy »szuverén Úr«, aki lényegileg teljesen más mint az ember, s így ha akar, kegyelmes lehet, ha akar, elkárhoztathatja »a bűnös tömegeket«. Nem! Isten az emberiséget lassan, fokozatosan, de biztosan vezeti a kialakulás felé, a fejlődés útján, s e művével állandóan gyarapítja a földön a jóságot és létesíti a tökéletesedést.

9. Isten a nemzetek irányítója.

Az emberiség nagy tömegekben él s e tömegeknek ezer változata ismeretes. Az ember a föld különböző helyein tűnik fel s kultúrájában időben, a kialakulás során nagyon különbözik egyik a másiktól.

E népek egymással rokonságban állhatnak, közelebbi és távolabbi rokonságban és egymásnak ellenségeivé is lehetnek. Gyűlölhetik egymást s egymásnak kultúráját és művelődését. Azonban a bennük élő gyűlölet és szeretet az a benső formáló erő, ami a fizikai világban a vonzás és a taszítás. Mind a gyűlölet, mind a szeretet hozzájárul a szív tisztulásához, elmélyüléséhez és így nem teljesen és föltétlenül rossz.

E népek eddigi életformája különböző lehetett: éltek családokban, rokonságban, törzsekben, nemzetekben, birodalmokban s amíg ezek, az emberiség szerveződéséhez tartozó közösségek kialakultak, számtalan szerződés és háború jött létre.

A világ emberiségének ma is a megfelelő életformáját keressük — a harctereken s mindenütt. A *nemzeti* élet egy ilyen életforma s a nemzet pedig szerveződött, alkotó eleme, szerve az emberiségnek.

Ezt a ránknézve *drága* életformát majdnem ezer éven át nélkülöztük a maga teljes jogában és tökéletes formájában.

Különböző erők és tanítások lehetetlenné tették nemzeti életünk teljes megélését, s némelyek próbálták helyettesíteni a nemzetköziség üres fogalmával; de e fogalomnak nem volt semmi közelebbi pozitív tartalma.

Ma megint jogához jut a nemzet s meg kell látnunk, hogy e nagy küzdelmekben Isten az irányító. Ő adja az erőt és a bátorságot arra, hogy a nemzeti életforma valóban elnyerje a maga helyét az egész emberiség életén belül. Nemcsak egy nemzet, hanem Európa, s az egész emberiség nemzetei, mint a világ tökéletesülő életének sajátos szervei.

Valóban Isten az irányítója az emberi fejlődést szolgáló nemzeti élet kialakulásának, s a nemzetek hivatásos élete megélésének. Isten irányítja a mi magyar nemzeti életünket is.

10. Isten a magyar nemzetnek szerető Atyja.

Ismerjük nemzetünk feltárt történelmét. Keletről jöttünk s a nyugat küszöbén álltunk meg. Szívünkben ősi értékeink gazdagságával, lelkünkben készen új értékek befogadására; hozzásimultunk a történelmi kereszténység hatalmas útjához. Ősi vérünket, s ezzel járó lelki-alapkincsünket, ha szűnnyadó állapotban is, mélyen elaltatva, de ezer éven át fenntartottuk, megőriztük. Állandó küzdelmet folytattunk hivatásunk öröktudatában, s nem adtuk oda véglegesen magunkat reményvesztve tönkrejutásunk kigondolóinak, hanem kitermeltük felfelé irányító vezéreszménket: »Ember, küzdj és bízva bízzál!«

Szívünkben melengettük magyar nemzeti hivatásunkat, s ha százszor elestünk, ezerszer keltünk fel, hogy azt, amit Isten ránk bízott, diadalra juttassuk.

Mi nem lehetünk szolgai zsoldosai sem a hellén-római, sem más lényüktől idegen világszemléletnek, nekünk érvényesítenünk kell őseinktől kapott benső, saját kincseinket és értékeinket is.

Isten nemzetünknek édes Atyja, s elvárja tőlünk, hogy teljesen magyarok legyünk s igazán magyarok legyünk. Nem adhatjuk el lelkünket egy teljesen idegen szellemnek, vissza kell térnünk magyar (finn-ugor és turáni) lelki alapjainkra, fajunk, vérünk adottságaira, értékeire, s ezen az alapon kell *magyar keresztényeknek, Jézus követőinek lennünk.*

Magunkhoz, nemzetünkhöz illő hitre és bizalomra van szükségünk. A magyarok Istene, a nemzetek Atyja, — aki mindeneknek gondviselője — elvárja tőlünk ezt a bizakodó, ezt a reménykedő, derűs, feltétlenül megálló magyar nemzeti hitet.

Isten a magyar nemzetnek szerető édes Atyja!

11. Az Isten fogalmairól.

Tisztán kell látnunk, hogy tényleg csak egy Isten van. Erről az egy Istenről azonban sokféle fogalmat és képet alkotnak maguknak eddig az emberek. Nem is lehetett másképpen. Az ember minden időben saját maga a maga képességeinek megfelelően eszmélt és gondolkodott.

Az ember Isten képét maga formálja s úgy képzei el, ahogyan tudja. Ezért az Istenről alkotott fogalmak a különböző ember lelki képességeihez igazodnak. Egy pár ilyen fogalmat felemlítünk: Istennek tartották a napot, holdat, csillagokat, a szelet, vihart, a folyókat, állatokat, szellemeket, család- vagy országalapító ősoket, vagy hősoket, királyokat... egyes népek istenét külön-külön más, más istennek; néha más istene volt a levegőnek, földnek, víznek stb. ...

Mindennek az volt az oka, hogy az emberek nem ismerték az egész egységes világot, az egységes emberiséget, s ezeknek egységes szellemét: a mindenható és örökteremtő Istent.

Mikor azonban a fejlődő ember, mint Isten gyermeke, felemelkedik emez egyetemes gondolkodás magaslatára, szükség szerint ismeri fel, hogy *csak egy az Isten*, s rá vontakozóan minden más tanítás a részleges és fejletlen ismeretnek, vagy más alsóbbrendű érdeknek és akaratnak a következménye.

Mindebből az is következik, hogyha helyes fogalmat akarunk alkotni Istenről, akkor ennek a fogalomnak meg kell közelítenie a tökéletest. Isten tökéletes. Világának is és az embereknek is ezt a tökéletességet kell szolgálniuk.

1. *Átmenet az erkölcsi-világ kérdéseire.*

A hitvilág tárgyalását röviden lezártuk s most, mielőtt hozzákezdenénk az erkölcsi-világ kérdéseire, próbáljuk meg az átmenetet kiépíteni.

A hitvilágban az Isten és a világ viszonya volt a fő tárgy, s mindez az ember lelkiéletén keresztül nyilatkozott meg. Az ember szívében lángolt fel az a gyermeki szeretet, amellyel Istennel, az Atyával szemben az embernek úgy is, mint a nemzet fiának, viseltetnie benső élménye s nemes hivatása volt. Isten, az igazi szeretet örök forrása, ráeszméltette az embert arra, hogy ennek a szeretetnek át kell hatnia az élet minden élő és fejlődő tényezőjét, sőt magát az egész világrendet is.

Ebben a szerveződő világrendben szemléltük szívünk minden nemes érzésével a magyar nemzeti élet feladatát. Most, mikor az erkölcsi-világ megismeréséhez fogunk, szintén ettől a szeretettől vezettetve vizsgáljuk *nemzeti hivatásunkat*. Jézus tette a szeretetet az Istenország tagjai között a közösségi élet legfőbb mozgató erőjévé, mondván: »Szeresd felebarátodat, mint magadat!«

Nemzeti hivatásunkat, mint fejlett egyéneknek, erkölcsi feladataink megoldása útján kell diadalra juttatnunk. Az ilyen egyének szeretnie kell önmagát éppen nemzeti közössége érdekében, de soha sem a közösségi érdek ellen, tehát nem önző módon. Ezt nevezzük *énszeretetnek*, s megkülönböztetjük az *önszeretettől*, vagy egoizmustól. Istennek az egyénen keresztül megnyilatkozó lelke nem éli ki magát az énszeretetben. Szeretetét felebarátja, felebarátjai, s így élet- és nemzeti közössége felé irányítja.

Jellemezzük pár szóval ezt a szeretetet!

A szeretetet, amely a hit- és erkölcsvilág alapmozgatója, semmi esetre sem szabad a gyöngeség és erőtlenség körébe vonnunk. Ez a szeretet erős, szilárd, bár gyöngéd ott, ahol szükség van arra. Ez a szeretet célszerű, ami azt jelenti, hogy az emberben nem a jelent, hanem a jövőt, a célt, a fejlődőt, a kialakítandót óhajtja, akarja és szereti. Soha sem »majomszeretet«. Mindíg az Isten akaratát nézi s az Istenországot szolgálja. A közösség nemzeti szerveződése, tökéletesbülése lebeg szeméi előtt. Nem a vanra, hanem a kellre néz s így egyszerűen: *fejlesztő-erőt* jelent.

Az énszeretet a testes lélek és a lelkes test szeretete. A test fontos, a lélek értékes. Világéletünkben a kettő szerves közössége szükséges, s egyik is el nem hanyagolható.

Az énszeretet az önbecsérzet és az emberi-méltóság értékelése. Ennek őszintesége és teljessége szükséges ahhoz, hogy

másokat s így a saját nemzeti közösségünket is igazán szeres-
sük, ami egyet jelent ezzel: igazán szolgáljuk fejlődésében.

Az énszeretet biztos alapja a közösség teljes szolgálatá-
nak. Mennél inkább szolgáljuk a közösséget, annál értékesebb
egyének, egyéniségek, személyek, személyiségek, isteni célgon-
dolatok vagyunk a magunk testi-lelki, emberi, istenfiúi, nem-
zeti adottságában.

2. A nemzet életszervei.

Azt mondhatnók, hogy a hit kérdései a világmindenségtől
a nemzetig vezettek minket, s az erkölcs problémái pedig
saját magunktól vezetnek el a nemzeti közösség szolgálatának
a megfejtéséig.

A hit azzal foglalkozott, hogy minket, mint nemzetet, be-
állítson a nagyvilág megszervezendő hálózatába; az erkölcs
meg abban tájékoztat, hogy milyen módon tudjuk nemzetün-
ket benső szerveiben helyesen szolgálni, s e szolgálat által
hogyan foglalhatjuk el nemzetileg a magunk helyét az emberi-
ség egészén belől.

Éppen ezért szükséges annak közelebbi elvi megállapítása,
hogy melyek a nemzetnek amaz életszervei, amelyek segítségé-
vel és útján egész hivatását megélheti.

Mi ez életszerveket a következőkben állapítjuk meg: 1. az
egyetemes magyar nemzeti társadalom; 2. a megyék magyar
társadalma; 3. egyes tájegységek magyar társadalma; 4. járá-
sok magyar társadalma; 5. városok magyar társadalma; 6. fal-
vak magyar társadalma; 7. magyar családok nemzeti élete.

A nemzeti élet egészén belől erkölcsi elveinket eme felső-
rölt nemzeti életszervekkel kapcsolatban terjesztjük elő.

IV.

1. Az egyetemes magyar nemzeti közösség erkölcse.

A nemzet-társadalmat, a nemzeti közösséget a maga egy-
ségében, eszményi jelentésében, elérendő céljában kell szemlél-
nünk eddig kialakult nemzetközösségi szerveiben, s minden
olyan társadalmi alakulatot, amely nem sajátosan e nemzeti
élet kialakításáért létesült, s nem teljesen ennek a szolgálatá-
ban áll, figyelmen kívül kell hagynunk.

A nemzet olyan alap, amelyre felfelé épülhet az emberi-
ség, s amely le- és befelé számos szerves közösségre tagozódik
le egészen a családig, társadalmi életünk összejtjéig: ősegy-
ségéig.

A magyar nemzet társadalma eszmeileg az egész magyar-
ság egyetemes közösségét jelenti, s amennyiben a jelenben

nem minden nemzetéért élő magyar lehet tagja a magyar hon határain belül ennek a nemzeti közösségnek, feltétlen megvalósítását nemzeti erkölcsi célul kell kitűznünk.

Az egyetemes magyar nemzeti közösségnek erkölcsi feladata *nemzeti hivatásának megélésében* áll. Az erkölcs mindig kötelezettséget, kötelességet s így szentséges szóval jelezve: hivatást jelent. Isten a hívó, aki a nemzet génuszát, a nemzet-ügyelőt odaállítja a nemzet kezének megfogására, s aki a nemzetnek szívét dobogtatja és lelkét ihlettel tölti meg.

Az erkölcsi hivatásban testesül meg az atyai szeretet, amelynek hatására a fiak szívén és lelkén keresztül a szeretettel végzett hivatásos életsben gyarapodik a nemzeti közjó, s létesül az egyetemes fejlődés.

A magyar nemzetnek az a hivatása, hogy a szerető Atya szavára hallgatva, végezze el hivatásos munkáját, teljesítse kötelességét, s ez által szolgálja az emberiség javát a saját maga helyén. Őt Istene hívta el a történelem folyamán, neki hivatása olyan magas, olyan feladat, ami nélkül nem létesül az Isten akarata, s ama nemesebb, magasabb ország: az Isten-országa. A nemzet egész társadalmának szolgálnia kell e hivatás megélésében. Minden közösségnek és egyénnek a maga megillető helyén, feladatának megfelelő munkával, hogy így a magyar nemzet válhassék Isten és a világkultúra, s az egyetemes művelődés szolgájává.

Eme hivatásos munkával *szereti* a magyar nemzeti társadalom az emberiséget, az élő világot, s mindenek alkotóját: a tökéletes Istent; nem utolsó sorban pedig saját magát. E hivatásos munka azonban csak ép testű és lelkű nemzeti közösség útján valósulhat meg.

Amint így a nemzet erkölcsi feladatai megoldása útján szerves tagja lesz a fejlődő emberi-nemnek, ugyanakkor befelé is tagozódik, s hivatásos helyére kerül minden közösségi és egyéni értéke.

Így létesül a fejlett nemzeti élet s így éli meg erkölcsi hivatását a magyar!

2. A megyék magyarjainak erkölcsi élete.

Minden megye egy-egy sajátos szerve, alkotó része a nemzet egészének. Egészséges állapotában a megye *önálló* értékes életet él, s ebben az esetben valósul meg a nemzet boldogsága.

Az önállóság nem szétesettséget s így nem függetlenséget jelent, amint azt sokszor sokan gondolták és hirdették, hanem benső függést. Nem külső erőszak, hanem belső lelki függés, nemes lelkű törvény köti össze a szerves részeket, a nemzet egészén belől a megyéket.

A megye nemcsak egyszerű közigazgatási forma, hanem a történelem folyamán kialakult szerves, önállóan élő magyar élet. Azon a helyen, ahol elterül; amaz éghajlat alatt, azon városok és falvak birtokában; olyan múlttal, amilyennel rendelkezik; átélt megpróbáltatásai és küzdelmei után... Készen az új erő kifejtésre, anyagi, lelki, mindenféle javakkal azért, hogy ott, ahol a megye él és munkálkodik, legyen magasztos az élet, szent a nemzeti hivatás.

A megye hivatásos élete és a nyomában járó értékes eredmény kihat az egész nemzetre, s jelenti a magyar élet gazdagodását és fejlődését.

A megyék erkölcsisége akkor létesül, ha a megyének minden alkotó eleme: közössége és egyéne elvégzi a rája váró munkát a maga idejében a munka nemes nemzeti céljának megfelelően. Volt idő, midőn külső nemzeti elnyomások idejében a magyar megyék ellenállásukkal építették a jobb jövőt.

A megyei közösségben is érvényesülnie kell az elvnek: »egy az egészért, s az egész egyért«. Aki a megye feladatát hűen szolgálja, az tulajdonképpen nemzete szolgálatát eszközli. Aki a szerves egységen belől a részt szolgálja, szolgálja az egészet.

A megyei szolgálat nemzeti szolgálat.

A megyét hűségesen szolgálunk erkölcsi kötelességünk!

3. A magyar tájegységek erkölcsi értéke.

Vannak vidékek, vagy tájak, amelyek sajátosan megkülönböztethetők egyik a másiktól s a nemzet egészén belől ilyen tájak gyakran találhatók. E tájaknak tájviseletük (népviselet), tájszólásuk van, amelyek a maguk nemében igen érdekesek és nagy értéket képviselnek.

A tájszólások a magyar nyelvnek gazdagságát mutatják s gazdagodását mozdítják elő. Anyanyelvünk kifejlődhetik irodalmi nyelvünkben, de népünk lelkének mélysége és egésze jelenik meg tájszólásaink sajátosságaiban. A sajátos magánhangzók kiejtésében benne van népünknek érzelmes lelki indulata, színes kedélyhangulata s hullámzó szív-érzelme.

A táj értéke azonban a munkafajtában és minőségben, a foglalkozásban, ruházatban, szokásokban, ételben, italban és viselkedésben is megnyilatkozik. Az építkezés is alakulhat tájak és vidékek szerint és ahol megvan hozzá a tárgyi és alanyi feltétel, keletkeznek a különböző népművészetek.

Népmesékben, népdalokban, néptáncokban (zene) is szokott tájszerűség lenni, valamint a pásztor-, földműves-, ipari- és kereskedelmi kultúrák kialakulásában és elhelyezkedésében is.

Mindezekben s más hasonló tulajdonságokban és adottságokban nemzeti szempontból óriási értékek rejlenek s nyilván-

való eme kiválóságoknak nagy hordereje. Megbecsülésük és fejlesztésük egyenesen magyar nemzeti kötelesség.

A tájak és vidékek egészen sajátos lélekkel bírnak s e lélek megfelelő művelése és foglalkoztatása erkölcsi kötelesség. Csak így a meglévő lehetőségek alapján, a kellő értékek kifejlesztése mellett teljesíthetik a tájak közösségei és egyénei azt a nemes hivatást, amellyel gazdagabb lesz az ország s fejlődik az egész magyar nemzet.

Röviden: a tájnak minden igazi értékét művelnünk kell, mert az adottságokon kell felépülnie a nemzet szerves egészének. Erkölcsi feladat a tájék és vidék művelése s népe sajátos lelki értékeinek nemes irányba való továbbfejlesztése, hogy így teljessé lehessen ez úton is a nemzeti kultúra és művelődés.

4. A járások magyar közösségi erkölcse.

A megyékben szokott lenni három-négy. Nem nagy egységek a nemzet kebelében, de fontosak az egész nemzet élet-egysége szempontjából.

A járások munkája nemcsak formai ténykedés; hanem a szerves nemzeti életnek a gyakorlati életben való megnyilatkozása és testetöltése.

Az alkotmányos nemzeti élet létesítője, végrehajtója és képviselője a *főszolgabíró*, hivatása magaslatán állva, nemzetnevelő szerepet tölt be s személyes hatása megbecsülhetetlen az ország nagy érdekét tartva szemük előtt. A *járási bírójának* pedig, aki az igazságszolgáltatásban képviseli a nemzet fejét s ennek nevében mondja ki a törvényes ítéletet, kiváló erkölcsi erejénél fogva s ítélete tiszta igazsága alapján valódi megnyugvást hozhat létre az emberek lelkében.

A *járási orvos* szorgos és személyt nem válogató, hűséges szolgálatával követendő példát adhat arra, hogy milyenek kell lennie a kötelességteljesítő, hivatásos életű embernek.

Milyen fontos, hogy ezek a járási vezető emberek izig-vérig igaz magyar emberek legyenek, akik a magyar nemzet szolgálatában nevelik az embereket s az emberek szolgálatában gazdagítják a nemzet hivatásos életét.

Éppen ezért nagy fontossággal bír az, hogy a járásokban minden hivatott ember hivatása magaslatán állva, olyan nemzeti szolgálatot teljesítsen, amelynek hatása és fénye a közösség érzését és akaratát nemes utánzásra, önzetlen munkára és igaz nemzet-szolgálatra készíti.

A járások népének mindennapi élete egybeesik a nemzet rendes, munkáséletével s ezt az életet nemzeti tudatban és nemes hivatásérzetben alakítani és nemesíteni a legszentebb nemzeti kötelesség s erkölcsi feladat.

5. A magyar városok erkölcsi ereje.

A városok a nemzeti haladás gócpontjai, szorgalmas vidékek piacai, a művészetek és irodalom pártolói, az ipar- és kereskedelem melegágyai s így ezeken keresztül a virágzó és fejlődő nemzeti élet fáklyavivői.

Szép és kényelmes otthonokat adnak a művelődésnek, a nevelő-intézményeknek s nevelik mindazokat, akik a nemzet irányításával s főbenjáró szolgálatával foglalkoznak.

Magukra öltik a haladás fényét s lehetővé teszik a mozgalmas, nagyobb stílusú életet. Felhasználják a kultúra és technika minden megfelelő vívmányát s ezeknek segítségével szebbé és jobbá teszik a bennük levő életet.

Kisugározzák magukból a nemzet lelkének erőit s egész környezetükben befolyásolják a népet élete megélésének irányításában.

A városok, az igazi nemzeti magyar városok a lassan kialakuló kultúráknak egészséges termékeit átveszik s ezekért cserébe sugároznak olyan haladó, fejlődő magyar szellemet, amelynek nyomán tovahalad az egész nemzet az előbbrejutás biztos országútján.

Minden város egy-egy jól megszervezett nemzeti fészek, szellemi központ, lelki ősforrás. E fészkekből kél fel a fejlődés szelleme; e központokból indul el a mindenfelé világító és melegítő fény; ez ősforrásokból buzog fel a nemzet lelkének újjáébredése.

Nagy és nemes kötelezettség nemzeti magyar városnak s benne lakó magyar honfinak lenni; de éppen olyan fenkölt hivatás is az ezzel járó kötelesség teljesítése s nagyértékű feladatok megoldása.

Ti magyar városok s ti mind, akik a városokban szolgáltok a nemzetet, emelkedjétek hivatástok magaslatára s tegyétek gazdaggá, széppé, szervessé és fejletté saját magatokat s rajtatok keresztül a nemes magyar nemzetet! Erkölcsi ténykedésetek eredményezze hivatásotok megélését s édes hazánk felvirágoztatását.

Éppen ezért építsetek magyar művelődési házakat s ott-hont minden nemes művészetnek; állítsatok egyetemeket a tudományoknak s tudományt a nemzet egyetemének. Emel-
jétek múzeumokat, színházakat, mozikat; de ne feledkezzetek meg az élet egészségéről s kórházaitokban ne csak betegeket gyógyítsanak, hanem kutassák ki az egészséges élet feltételeit.

Óh ti nemzeti magyar városok! Ti legyetek a tökéletes élet megteremtői; ti, akik a haladást képviselitek s akiknek haladása előre mutat a magyar nemzet fejlődésének örök útja felé!

6. A magyar falvak erkölcsi feladatai.

A falú régebbi a városnál s az emberi közösségnek első nagyobb társadalmi szerve. Örvendetes megállapítást nyert, hogy a falú a földműves kultúra természetes velejárója és alkotója. Úgy látszik, nem felülről, hanem alulról kialakulva jött létre. Egész családokat, sőt rokonságokat magába foglalhat s állandó természetű lakóházaival a földi nyugalmasabb élet sátora, otthona.

Az emberi fejlődés útján az ágrikultúra a jó földdel való benső barátságot jelenti, amely megérdemli s lehetővé teszi, hogy a művelő, az ember, nálunk a magyar nemzet fia, családi csoportokban élve, családi tűzhelyeket, lakásokat, otthonokat teremtsen magának s megpróbálja az életre, sőt a halálra is egy helyben maradni és ott a földet és tájat lelke szerint hűségesen művelni.

Megfelelő helyeken, a nemzet kebelében így jöttek létre a kedves szülőházak, szülőfaluk, s maga a szülőföld. A falú nagy haladás a nomád sátor mellett. Amíg a nomád sátor neveli s ereszti ki magából a folyton mozgolódó, nomád lovasnépeket, nyugtalan természetükkel, addig a falusi házas földműves élet, a szülői ház hozza létre a föld s a nemzet legkonzervatívabb elemét, a falút s a falú népét.

A magyar nemzet egészén belül a város a haladást, a falú az állandósulást képviseli s így az egységes nemzeti életben a múlthoz való ragaszkodást valósítja meg.

A falú a népek és a nemzetek tengerén és életében az egyik legegészségesebb közösségi alakulat. Őrizzék meg a falú ragaszkodó lelkületét, hűséges kitartását, türelmes és háttartalan küzdő erejét!

A falú hozzátartozik a nép őstengeréhez s ezért nem szabad várost csinálni a falúból. Ám élhessen ő is modern életet annak egészséges termékeivel, fejlett ágrikultúrájával, de a falúnak földhöz való ragaszkodását s józan állhatatosságát ne bántásatok!

A falú a várossal együtt alkotja a nemzet kultúréletét s e magasabb, összetettebb élet csupán a két összetevő egészséges életén épülhet fel. Hadd maradjon tehát a falú hivatásos helyén s hadd éljen megfelelő, sajátos életet!

Teremtsünk magyar nemzeti falúsi életet, építsünk egészséges családi fészkeket, lássuk el a falvakat úttal, vízzel, s őrizzük meg egészségét... de lelkületét tartsuk meg saját színvonalán, ahol a legnagyobb érték az édes szülőföld, a szülőház, a föld öröklése... s általában a honnak, az áldott magyar hazának örök és áldott szeretete.

7. A magyar nemzet családjainak erkölcsi világa.

A család az alapja minden egészséges közösségi életnek s így a magyar nemzetnek és az Isten országának is.

A család keletkezésében s életében bizonyos állandó törvények érvényesülnek. Ezek a törvények lehetnek a többek között *élettaniak* s ezért ügyelnünk kell, hogy a két tag fajilag összeillő legyen, egymástól nagyon távol álló fajok össze ne házasodjanak, illetőleg a házasság lehetőleg tisztán magyarok között történjék.

A vér egészséges volta és tisztasága nagy horderejű. Közele rokonok se házasuljanak össze, mert családalapításuk sok szomorúsággal járhat.

Az egészséges szervezetek az alapjai a további fejlődő életnek s ma már a nemzet ellenőrzi s lehetetleníti a tudóbajosok és vérbajosok egybekelését.

A *nemzeti élet* törvénye megköveteli a magyar fajnak szaporítását és fejlesztését.

A magyar családalapításnak tehát magyar nemzeti alapon, a magyar faj szolgálatában kell végbemennie, ha a családalapító teljesen hivatása magaslatán akar állani.

A családi élet fő mozgatója a szeretet, amely lelki kincs az *erkölcsi világrend* összetartó ereje. Ez az erkölcsi erő működik a hitvestársakban, valamint a szülői szeretet formájában s a gyermeki hála jelentkezésében is. Ez a bensőséges szeretet hatja át a testvéreket, amint lassanként szervezetükben s így lelki életükben kifejlődnek.

A társas élet főmozgatói már a családban megtalálhatók s így a szervezett családi élet alapformája a közösségi s a nemzeti életnek.

Rendes és teljes családi életben megvannak a különböző *nemzedékek* (nagyszülők, szülők, gyermekek) s a sok testvérben megtalálhatók a társadalom *felebarátai*.

Ezek alapján és mellett nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a magyar nemzet családjainak alapítói akkor teljesítik kötelességüket s állanak hivatásuk magaslatán, ha alapítandó családi életüket a magyar faj terjesztésének és művelésének a szolgálatába állítják. Családi javaikat pedig arra használják, hogy az anyagiakkal a legszükségesebb családi szükségletek tisztességes ellátása mellett a nemzet szükségleteit szolgálják. A lelkiekkal pedig tegyék alkalmassá magukat is és gyermekeiket is a nemzet társadalmának gazdagítására és kialakítására.

Amint a családalapítás célja a gyermek, a jövő nemzedék, vagyis nem az alapítók önző maguk — szeretete csupán, hasonlóképpen a család hivatása sem korlátozódik csak magára a családra. A magyar nemzet családjai nemcsak saját maguknak

élnek, hanem feltétlenül a nemzet egészének haladását és fejlődését szolgálják.

A családi *nevelésben* az apa az *erélyt*, az anya a *gyöngédséget* képviseli. Ez az erély és gyöngédség a szeretet alkotó eleme s ennek a fejlesztő szeretetnek egyszersmind nemzet-nevelő fontossága is van. A szülő parancsában s a gyermek engedelmisségében is erkölcsi kötelesség, sőt hivatásteljesítés jut kifejeződésre.

Az az erkölcsi világ, amelyet a család gyermeke magában kifejleszt, helyes irányítás mellett megfelelő útmutató leendő a nemzet életének ösvényein és útjain.

Tökéletes család tökéletes gyermeket nevel s ezek esetleg hozhatnak létre tökéletes magyar nemzetet, ha minden nemzetedék, a nevelő is, hivatása teljes magaslatán áll.

A magyar családnak a kiválóságától függ a magyar nemzet nagysága és fejlettsége. Minden lehető tegyünk meg egészséges, erkölcsös, önzetlen, munkás, szeretőszívű, fejlett, hivatásuk magaslatán álló magyar családok fejlesztése érdekében! A családi élet az alapformája minden közösségi életnek s a magyar családi élet erkölcsi világa az Isten országa értékeit van hivatva megvalósítani.

A család a családi, szülői házban érzi jól magát s nemzetünknek legyen egyik fő célja, hogy minden magyar családot juttasson hozzá a családi házhoz. Ebben a kedves otthonban csirázzék ki a magyar nemzet jövő erkölcsi világa.

V.

1. A nemzetnevelés erkölcsi szempontból.

a) Nemzeti történelmünk egy nagy nevelő-iskola s ebből az iskolából találomra felemlítünk pár közismert fogalmat és nevet: Honszerző, honalapító (Árpád), honmentő (IV. Béla), a kereszténység bajnoka (Hunyadi János), Mátyás, az igazságos, a szigetvári hős (Zrinyi Miklós), a hit Isten ajándéka (Dávid Ferenc), a török áfium elleni orvosság (Zrinyi Miklós, a költő), a haza és a szabadság bajnoka (II. Rákóczi Ferenc), a hősl elkü Zrinyi Ilona, a legnagyobb magyar (Gróf Széchenyi István), Megadjuk, megadjuk (Kossuth Lajos), Talpra magyar! (Petőfi Sándor), a haza bölcse (Deák Ferenc), Az aranyember (Jókai Mór), országgyarapító (Horthy Miklós).

A *nemzetügyelő* fogalmában ki kell alakítanunk azt a magyar szellemiséget, amely az isteni gondviselés nagy munkájában, mint a magyar nemzeti hivatás örök szellemi irányítója, ügyel arra, hogy a magyar nemzet hivatása magaslatán állva, folyton előre haladjon.

A *nemzetőrben* a magyar nemzeti érintetlen egység állandó őrizőjét, ébrentartóját kell szemlélnünk, aki személyes bátorságával és fáradhatatlan kitartásával minden nemzeti magyar értékre állandóan figyel s azt őrizi.

A *honvéd* pedig magyar nemzetünknek szüntelenül résen levő katonája, aki a család értékeitől elkezdve, a nemzet minden értékállományát állandóan védi. Védelmi eszköze az emberi szellemnek mindennemű fegyvere s így a puska és kard mellett a lélek nemes veretű értéke is. A honvéd mindannyiunknak nemzeti eszménye kell, hogy legyen!

b) *A cserkész- és leventenevelés.*

A cserkésznevelés az ifjúságot az iskolaépületből a *természetbe* vezette s ott hozzásegítette ahhoz, hogy a maga ifjú életét kezdje megélni. Mint önkéntes vállalkozás, ma is él s művelői büszkén gondolnak arra, hogy az ő közreműködése folytán létesült a leventeintézmény.

Ezzel foglalkozunk, mint az első, szervesen átgondolt, egységes nemzeti nevelési formával.

Tulajdonképpen a *honvédség* világában élünk, mert a nemzet minden gyermekének bizonyos értelemben honvédnek kell lennie. A leventeség előkészülés, nevelődés a honvédségre s mihelyt kezdődik a gyakorlati honvédség, végződik a leventeség, illetőleg megfordítva.

A leventenevelés az egész nemzet összes ifjait egy egységes művelésben iparkodik részesíteni. Ez nemcsak elméleti, hanem gyakorlati képzés, oktatás és nevelés.

Semmiesetre sem szabad, hogy csak *gyakorlatozásra* zsugorodjék össze, egységes nemzeti neveléssé kell nemesednie s a mindent átölelő honvédelem gondolatán épülve fel, a magyar nemzeti társadalom kiépítését is ez alapon létesíteni kellene.

Milyen fontos és értékes az, hogy az ország és nemzet összes kultúrmunkásai (foglalkozási ágak) a nemzet, a hon ápolásában, védelmében és hivatásának teljesítésében, valamint e hivatásteljesítésre való előkészületben mind ugyanazon szellemtől áthatva élik meg ifjúi és felnőtt életüket.

A pásztor, földműves, gazdasági munkás, iparos és kereskedő, ipari- és kereskedelmi munkás, testi- és szellemi munkások, vezetők és vezetettek mind-mind a nemzeti szellemtől kell, hogy áthatva legyenek s a nemzet hivatását csak akkor teljesítheti az emberiség szolgálatában és benső nemzeti értékeinek fejlesztésében, ha ezek egyen-egyen és összesen át vannak itatva a nemzeti honvédszellemtől s annak jegyében is munkálkodnak.

Mindennek és mindenkinek be kell taglalódnia ebbe a nemzeti közösségbe.

A *család*, a magyar nemzeti élet alapsejtje és egysége csak akkor áll hivatása magaslatán, ha összes tagjai és szervei a cél szolgálatában állanak. A család célja pedig az, hogy igazi szerve legyen a nemzeti közösségi életnek a saját fokán és helyén.

Így a *család* a *falú* közösségébe taglalódik s annak közvetlen szolgálatában éli meg hivatását. A falú a járás egységében, az a tájegység, vagy megye közösségében s a megye a nemzet egészében teljesítheti erkölcsi kötelességét.

Az egész nemzeti közösség egy tökéletes szerves egység, ahol a szervek egymás alatt és mellett, de sohasem egymás ellen vannak hivatva dolgozni. Ezt a szerves nemzeti egységet kell kiépítenünk egységes nemzeti tudattal és akarattal. Másképpen a nemzet nem juthat el hivatása teljesítéséhez.

Ebben a munkában a *leventenevelésnek* alapvető értéke van, amely érték a nemzet céljának megvalósítását jelenti. Ezt a nemzeti célt megvalósítani az egész nemzetnek erkölcsi kötelessége és hivatása. Így a leventenevelésnek a tökéletesítése nemzeti erkölcsi feladat, a legszentebb hivatás.

A leventenevelés nemzettársadalmi nevelés is kell, hogy legyen s csak akkor lesz nagy és dicső nemzetünk, amikor magyar nemzeti közösségünk, egész nemzettársadalmunk a nemzetügyelő, nemzetőr s a magyar honvéd nemzetfejlesztő gondolkörében fog élni és hivatásának megfelelően működni.

2. A társaságok és társadalmi intézmények nemzet erkölcsi hivatása.

A magyar nemzet életében minden egyénnek és közösségnek be kell taglalódnia a nemzet közösségébe.

Senki és semmi nem táplálhat olyan célokat, amelyek ellenében állanak a magyar nemzet igazi érdekével és céljával. A nemzeten belől közvetlenül, vagy közvetve mindennek a nemzet fejlesztése a célja. Ez a nemzet Nagymagyarország!

És most bocsásson meg megdicsőült szellemű költőnk, hogy az általa írt nemzeti imánkat e szavakkal iktatom ide:

„Hiszek az Istenben; hiszek a hazában; hiszek az isteni örök igazságban; hiszek Magyarország szent hivatásában!”

HYMNUS.

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyúíts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors a kit régen tép,
Hozz rá vig esztendőt,
M megbűnhődte már e nép
A múltat s jövőndöt!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bérczére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Értünk Kúnság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sánczára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat,
Dörgő fellegedben,
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének!
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám, kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre?

Bújt az üldözött, s felé
Kard nyúl barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját a hazában,
Bérczre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vérözön lábainál,
S lángterger fölötte.

Vár állott: most kőhalom;
Kedv s öröm röpkedtek:
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virúl
A holtak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvánk hő szeméből.

Szándd meg isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kinjának.
Bal sors a kit régen tép,
Hozz rá via esztendőt,
M megbünhődte már e nép
A múltat s jövőndöt!

SZÓZAT

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsöd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, mellyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezred év csatolt.

Itt küzdtenek honért a hős
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbjaink
A hosszú harcz alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizály után,
Mégfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
»Egy ezred évi szenvedés
Kér éltet vagy halált!«

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keserűben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jőni kell, még jőni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Száz ezrek ajakán.

Vagy jőni fog, ha jőni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet súlyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

Légy híve rendületlenül
Hazádnak, oh magyar:
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

NEMZETI DAL.

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! —
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncznál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis lánczot hordtunk!
Ide veled régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi ragy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszük,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

TÁRGYMUTATÓ:

Előszó. — — — — —	3
I.	
1. Hit- és erkölcsstanunk tárgya és köre. — — — —	5
2. Kinek a hit- és erkölcsstanáról beszélünk? — — —	5
3. Milyen természetű ez a hit- és erkölcsstan? — — —	5—6
4. Mit jelent az, hogy magyar nemzet? — — — —	6
5. Mi az, hogy magyar nép, magyar faj? — — — —	6—7
6. A közösség és az egyén szempontjai. — — — —	7
7. A hit- és erkölcsstan közelebbi tárgya. — — — —	8
II.	
1. A magyar nemzeti hitről. — — — — —	9
2. Milyennek hisszük az Istent, a világot s az embert? — — —	9—10
3. Nemzeti hitünk közelebbi meghatározása. — — —	10
4. Mit jelent az, hogy nemzetünk Istene tökéletes? — —	11
5. Mit jelent az, hogy nemzetünk Istene igazságos és jó? — —	11
6. Isten az egységes világmindenség örök teremője. — —	12
7. Isten a földi élet gondviselője. — — — — —	12—13
8. Isten az emberiség kialakítója. — — — — —	13
9. Isten a nemzetek irányítója. — — — — —	13—14
10. Isten a magyar nemzetnek szerető Atyja. — — — —	14—15
11. Az Isten fogalmairól. — — — — —	15
III.	
1. Átmenet az erkölcsi-világ kérdéseire. — — — —	16—17
2. A nemzet életszerve. — — — — —	17
IV.	
1. Az egyetemes magyar nemzeti közösség erkölcsse. — — —	17—18
2. A megyék magyarjainak erkölcsi élete. — — — —	18—19
3. A magyar tájegységek erkölcsi értéke. — — — —	19—20
4. A járások magyar közösségi erkölcsse. — — — —	20
4. A magyar városok erkölcsi ereje. — — — — —	21
6. A magyar falvak erkölcsi feladatai. — — — — —	22
7. A magyar nemzet családjainak erkölcsi világa. — — —	23—24
V.	
1. A nemzetnevelés erkölcsi szempontból. — — — —	24—26
2. A társaságok és társadalmi intézmények nemzeterkölcsi hivatása. — — — — —	26
Hymnusz. (Kölcsey Ferenc). — — — — —	27
Szózat. (Vörösmarty Mihály). — — — — —	28
Nemzeti dal. (Petőfi Sándor). — — — — —	30